

**Evaluarea la disciplina Limba și literatura maghiară maternă
în cadrul examenului național de bacalaureat 2011
Proba E. b)**

Introducere

Proba scrisă la Limba și literatura maternă reprezintă o probă comună pentru elevii de la toate filierele, profilurile și specializările, care au urmat studiile liceale într-o limbă a minorităților naționale. Proba scrisă are o durată de 180 de minute.

Structura probei scrise la disciplina Limba și literatura maternă

Structura testului pentru proba scrisă este formată din 3 subiecte, fiecare având 30 de puncte. Subiectele conțin itemi semiobiectivi și subiectivi care pot avea ca material suport texte literare și nonliterare.

Competențe de evaluat la disciplina Limba și literatura maternă

Proba scrisă la disciplina Limba și literatura maternă susținută în cadrul examenului de bacalaureat 2011 evaluează competențele prevăzute în programa pentru examen, care au fost dobândite atât în ciclul inferior, cât și în cel superior de liceu (clasele a IX-a – a XII-a):

- Utilizarea corectă și adecvată a limbii materne în diferite situații de comunicare;
- Utilizarea adecvată a strategiilor de comprehensiune și de interpretare, a modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea textelor literare și nonliterare;
- Punerea în context a textelor studiate prin raportare la epocă sau la curente culturale/ literare;
- Argumentarea în scris a unor opinii în diverse situații de comunicare.

Candidatul va trebui să se exprime într-un limbaj literar și să facă dovada înțelegerii semnificației mesajului scris, sesizând totodată progresia și coerența ideilor exprimate. De asemenea, elementele lexicale utilizate trebuie să fie adecvate pentru scopul mesajului scris.

Precizări privind evaluarea probei scrise la disciplina Limba și literatura maternă

Baremul de evaluare și de notare stabilește punctajul pentru fiecare item, iar în cazul itemilor subiectivi, ce presupun un nivel ridicat de originalitate în elaborarea răspunsurilor, pentru fiecare unitate de conținut în parte.

Punctajul final se obține prin adunarea celor 90 de puncte (30 de puncte pentru fiecare tip de subiect) cu 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea punctajului total acordat pentru lucrare la 10.

Examenul național de bacalaureat 2011
Proba E. b)
Proba scrisă la Limba și literatura maghiară

MODEL

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

I. tétel

30 pont

Olvassa el figyelmesen a következő költeményt, majd értelmezze körülbelül két oldalnyi összefüggő szövegben a megadott szempontok alapján!

Petőfi Sándor
Szeptember végén

Még nyílnak a völgyben a kerti virágok,
Még zöldel a nyárfa az ablak előtt,
De látod amottan a téli világot?
Már hó takará el a bérci tetőt.
Még ifju szivemben a lángsugarú nyár
S még benne virít az egész kikelet,
De íme sötét hajam őszbe vegyül már,
A tél dere már megüté fejemet.

Elhull a virág, eliramlik az élet...
Új, hitvesem, új az ölembe ide!
Ki most fejedet kebelemre tevéd le,
Holnap nem omolsz-e sirom fölibe?
Oh mondd: ha előbb halok el, tetemimre
Könnyezve borítasz-e szemfödelet?
S rábírhat-e majdan egy ifju szerelme,
Hogy elhagyod érte az én nevemet?

Ha eldobod egykor az özvegyi fátyolt,
Fejfámra sötét lobogóul akaszd,
Én feljövök érte a síri világból
Az éj közepén, s oda leviszem azt,
Letörlni véle könnyűimet érted,
Ki könnyeden elfeledéd hivedet,
S e szív sebeit bekötözni, ki téged
Még akkor is, ott is, örökre szeret!

a. a versbeszéd, vershelyzet jellegzetességei	5 pont
b. a költemény szervező elve	5 pont
c. idő- és értékszembesítés	5 pont
d. a költemény hangulata	5 pont

A költemény értelmezésének megfogalmazási módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyesírás, helyes fogalom- és nyelvhasználat. **10 pont**

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a szempontok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

II. tétel

30 pont

Olvassa el a következő szöveget, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

Kedves Apa!

Tudom, ezt nem így kellene elintézni mutyiban, levélben, papiroson. Oda kellene állnom eléd szemtől szembe, mint férfi a férfival és úgy kéne a szemedbe vágnom: ez így nem mehet tovább!

Meg kéne mondanom, de nem merem. Félek, hogy begurulsz tőle, lekeversz egy fülest, aztán még jobban elrontjuk a dolgot.

Vagy: tegyük fel, nem gurulsz be, mert éppen jókedved van, nyomsz egy barackot a fejemre, mintha még most is dedós volnék; vagy ami még rosszabb, elnézően vállon veregetsz, vagy gúnyosan a szemem közé röhögsz, hogy legszívesebben kiugranék tőle az ablakon.

Apa! Te egyszerűen nem veszed észre, hogy én már tizennégy éves vagyok. Ti-zen-négy!!!

És ha nem tudnád, akkor most elárulhatom, hogy már jó rám a skótkockás öltönyöd, amit te nem is szeretsz, pedig haláli klassz. A nadrágja hossza már pont jó nekem, igaz, derékban kissé lötyög, meg a zakón is beljebb kéne venni a gombot. A múlt héten felpróbáltam. A Milánóból hozott olasz csukád pedig már alig megy a lábamra, mert a tied csak negyvenkettes, az enyém meg negyvenhárom. És már csak egy centivel vagyok alacsonyabb nálad, de ha így nővök, akkor jövőre már hattal több leszek. Két év múlva fél fejfel. Akkor majd fölpislogsz rám, ágaskodsz kicsit, hogy ne legyek sokkal magasabb, de még akkor sem fogod észrevenni, hogy valami megváltozott közöttünk. Mert nem akard észrevenni! (...)

Sokáig mondhatnám még. Van ám még ez is, az is. Egyszer föl kéne írni, marhára összejönne. De te azt nem köszönnéd meg! Nálam meg csak fölmenne tőle a pumpa. És akkor megint csak röhögnél, hogy „dacos a fiú, dacos”.

Dacos a nyavalya, érted?!

Csak egyszerűen nem bírom már!

Nem bírom! Érted, apa???

- a. Milyen szövegműfajhoz tartozik a szöveg? Válaszát indokolja! **5 pont**
- b. Milyen kommunikációs funkciók érvényesülnek a szövegben? Válaszát indokolja! **6 pont**
- c. Írja ki a szövegből azokat a szavakat, kifejezéseket, melyeknek jelentése: **dühbe gurul, megharagszik!** **4 pont**
- d. Írja meg 10-15 mondatban egy tinédzser monológját a fiatalok és a felnőttek közti ellentétekről! **10 pont**
- Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvhelyesség, helyesírás **5 pont**

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

III. tétel

30 pont

Írjon értekezést körülbelül két oldal terjedelemben a következő címmel: **A regény műfaji jellemzői** (pl. Jókai Mór: *Az arany ember*, Mikszáth Kálmán: *Beszterce ostroma*, Móricz Zsigmond: *Sárarany*, Kosztolányi Dezső: *Édes Anna*, Krúdy Gyula: *A vörös postakocsi*, Kós Károly: *Varju nemzetség*, Ottlik Géza: *Iskola a határon*, Tamási Áron: *Ábel a rengetegben*, Kuncz Aladár: *Fekete kolostor* – vagy más olvasott regény)!

Értekezését egyetlen irodalmi alkotás alapján írja meg, figyelembe véve a következő szempontokat:

- a. a regény műfaji jellemzői **5 pont**
- b. történetalakítás (pl. metonimikus/ metaforikus) **5 pont**
- c. időkezelés (pl. az elbeszélés ideje és a történet ideje, idősíkváltások, külső/belső idő) **5 pont**
- d. a szereplők megformálásának eljárásai (pl. beszéd, cselekedtetés) **5 pont**

Az értekezés megfogalmazási módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalom- és nyelvhasználat, helyesírás, valamint az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása. **10 pont**

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a szempontok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

Examenul național de bacalaureat 2011
Proba E. b)
Proba scrisă la Limba și literatura maghiară
BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

MODEL

- Se punctează oricare alte modalități de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea punctajului total acordat pentru lucrare la 10.

I. TÉTEL **30 PONT**

a. a versbeszéd, vershelyzet jellegzetességei **5 pont**

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: A lírai én közvetlenül nyilatkozik meg (én-beszéd). A megnyilatkozására közvetlenség, személyesség jellemző. A versben megfigyelhető megszólítás: a lírai én hitveséhez intézi szavait. A költemény első felében a vershelyzet elsődleges, konkrét, hiszen találunk konkrét utalásokat a térre és időre („nyílnak a völgyben”, „zöldel a nyárfa az ablak előtt”, „űlj hitvesem, űlj az ölembe ide”; „már hó takará el a bérci tetőt”). Ez a konkrét vershelyzet a továbbiakban metaforizálódik, a kinti környezetet a lélek belső világa váltja fel.

b. a költemény szervező elve **5 pont**

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: A költemény szervező elve az ellentét és a párhuzam. (A vizgázónak elég egy szervező elvet megneveznie!) A természetben megfigyelhető ellentétet („kerti virágok” – „hó takará el a bérci tetőt”) fedezi fel a lírai én önmagában is (fiatal, ifjú szívében még ott a viruló kor, szíve még fiatal, de sötét haja őszbe vegyül már.) A szubjektív párhuzam képeiben mind a négy évszak motívumai felvillannak, megsejtetve a rohanó időt.

c. idő- és értékszembesítés **5 pont**

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: A költeményben a jelen és a jövő idősíkja jelenik meg. A jelenre értékgazdagság jellemző (nyíló virágok, zöld nyárfa, ifjúság, boldog együttlét), míg a jövőt ábrázoló sorokban ezeknek az értékeknek a hiánya figyelhető meg, azaz értékszegényedés következik be. A jövőben a pozitív értékek nemcsak eltűnnek („Elhull a virág, eliramlik az élet”), hanem helyüket negatív értékek veszik át (pl. sír, tetem, szemfödél, özvegyi fátyol.)

d. a költemény hangulata **5 pont**

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: Az idillinek feltüntetett jelent beárnyékolja az elmúlás a maga elégikusságával, rezignáltságával. A második szakaszban („űlj, hitvesem, űlj az ölembe ide!”) meghitt, bensőséges hangulat figyelhető meg, az utolsó szakaszban pedig, a halálon túl is tartó szerelem megvallásában, az emelkedettség. **(Ha a hangulatok közül legalább egyet megemlít, elfogadható teljes értékű válasznak.)**

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat **5 pont**

Helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont, logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 3 pont, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 1 pont.

Helyesírás, nyelvhelyesség **5 pont**

II. TÉTEL **30 PONT**

a. a szövegműfaj meghatározása (3 pont); indoklás (2 pont) **5 pont**

Lehetséges válasz: magánlevél; személyes hangvétel, a levél formai követelményei.

b. a szövegben érvényesülő kommunikációs funkciók megnevezése (3 pont); indoklás (3 pont) **6 pont**

Lehetséges válaszok: közlő, érzelemkifejező, felhívó; tényeket közöl, érzelmeit, gondolatait fejezi ki, figyelemfelkeltő jelleggel bír, érveket sorakoztat fel.

c. a dűhbe gurul, megharagszik jelentésű szavak, kifejezések kiemelése (2 x 2 pont) **4 pont**

Lehetséges válaszok: begurulsz tőle, fölmenne tőle a pumpa

d. Tématartás **5 pont**

Teljes témátartás 5 pont, témátartás kisebb kitérőkkel 3 pont, a téma érintése 1 pont.

A monológ műfaji követelményeinek betartása: egyetlen beszélő, egyes szám, első személyű megszólalás, érzelmek, gondolatok feltárása **5 pont**

A követelmények teljes betartása 5 pont, egy-két jellemző alkalmazása 3 pont, kísérlet monológ alkotására 1 pont.

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvhelyesség, helyesírás **5 pont**

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes nyelv- és fogalomhasználat, kifogástalan helyesírás 5 pont, helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalom- és nyelvhasználat, két-három helyesírási hiba 3 pont, logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, két-három helyesírási hiba 3 pont, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, gyenge helyesírás 1 pont.

III. TÉTEL **30 PONT**

a. A regény műfaji jellemzői **5 pont**

Érvényes, a műfaj és a választott irodalmi alkotás ismeretén alapuló, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: pl. térszerkezet, időszerkezet, történetalakítás, korstílus vagy stílusirányzat jellemzői, a szereplők rendszere stb.

b. Történetalakítás **5 pont**

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: pl. metonimikus, metaforikus, töredékesség, előre-és visszautalások, késleltetés, kihagyás stb.

c. Időkezelés **5 pont**

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: pl. az elbeszélés ideje és a történet ideje, idősíkváltások, külső/belső, objektív, szubjektív idő, emlékezés stb.

d. A szereplők megformálásának eljárásai **5 pont**

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: pl. beszéd, cselekedtetés, elbeszélői leírás, más szereplők általi jellemzés, környezetrajz stb.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat **5 pont**

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, tartalmi és formai jegyek betartása 5 pont, helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, két-három jellemző alkalmazása 3 pont, logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 3 pont, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, kísérlet értekező szöveg alkotására 1 pont.

Helyesírás, nyelvhelyesség **5 pont**